

Gedrag- en pestprotocol

Pesten is een probleem. Hoewel we op onze scholen streven naar een veilige leeromgeving, kan het voorkomen dat er gepest wordt. Scholen zijn wettelijk verplicht (Wet Veiligheid op school) om het pesten aan te pakken, maar vooral om pesten en ander grensoverschrijdend gedrag te voorkomen. Daarom hebben alle Jong Leren-scholen een programma geïmplementeerd, gericht op sociaal-emotionele ontwikkeling. Hierbij wordt expliciet aandacht besteed aan het voorkomen en omgaan met pesten.

Iedere school heeft gekozen voor een sociale vaardigheidsprogramma dat bij de leerlingpopulatie past. Dit is bijvoorbeeld Kanjertraining, KiVa, De Vreedzame School, Kinderen en hun sociale talenten of De Geluiskoffer. Alle leerkrachten zijn aanvullend geschoold in dit programma, zodat tijdens de lesdag bewust en onbewust volgens de uitgangspunten van dit programma met elkaar wordt omgegaan. Ook zijn er vaste lesmomenten waarin kinderen les krijgen over bijvoorbeeld positief gedrag en het voorkomen van pesten en oefeningen doen.

De school van uw kind biedt meer informatie over het gekozen programma en heeft op basis hiervan de omgangsvormen en eventuele schoolregels, omgangsregels of een gedragscode voor leerlingen en leerkrachten vastgesteld. Iedere school voert jaarlijks de monitor Sociale veiligheid (of een programmagebonden alternatief onderzoek) uit. Met dit meetinstrument wordt vastgesteld hoe bovenbouwleerlingen de veiligheid op school ervaren. Op basis van de uitslag neemt een school aanvullende maatregelen.

Wat houdt dit gedrag- en pestprotocol in?

Met dit gedrag- en pestprotocol wil Jong Leren laten zien dat op onze scholen pesten serieus wordt genomen en wordt aangepakt. Ons doel is immers dat alle kinderen zich op een school van Jong Leren vrij en veilig moeten kunnen voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Pesten wordt daarom op school niet getolereerd!

In dit protocol beschrijven we op hoofdlijnen hoe we omgaan met een peestsituatie en op welke afspraken we hebben gemaakt om pesten zoveel mogelijk te voorkomen.

Wat verstaan we onder pesten en grensoverschrijdend gedrag?

Pesten

Pesten is het systematisch uitoefenen van psychische en/of fysieke mishandeling door een leerling of een groep leerlingen van één of meer klasgenoten, die niet (meer) in staat zijn zichzelf te verdedigen.

Plagen of pesten?

Bij plagen is er sprake van incidenten. Plagen gebeurt vaak spontaan, duurt niet lang en is onregelmatig. Bij plagen zijn de kinderen gelijk aan elkaar, er is geen sprake van machtsverhouding. De rollen liggen niet vast: de ene keer plaagt het ene, de andere

keer plaagt het andere kind. Plagen gebeurt zonder kwade bijbedoelingen. De geplaagde loopt geen blijvende psychische en/of fysieke schade op en is in staat zich te verweren.

Bij pesten is er sprake van herhaling van negatieve handelingen. Het ene kind is sterker en het andere kind zwakker. Het is steeds hetzelfde kind dat wint en hetzelfde kind dat verliest. De pester heeft geen positieve bedoelingen; pijn doen, vernielen of kwetsen. Het gepeste kind voelt zich eenzaam

Digitaal pesten

Digitaal pesten is een vorm van pesten en gebeurt vaak buiten school, maar gaat vaak door op school. Het gevolg hiervan is dat er een onveilig klimaat ontstaat, kinderen leren hierdoor minder goed. Er zijn verschillende vormen van digitaal pesten (cyberpesten), zoals anonieme berichten versturen, ontoelaatbaar online taalgebruik, roddelen, wachtwoorden stelen en misbruiken. Omdat men vaak via internet een andere identiteit kan aannemen of anoniem kan blijven kunnen de grenzen van pestgedrag worden verlegd.

Signalen van pesten

Signalen van pesten kunnen zijn:

- Zogenaamde 'leuke' opmerkingen maken over een klasgenoot.
- Een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven
- Briefjes doorgeven
- Beledigen, b.v. opmerkingen maken over de kleding
- Isoleren en negeren
- Buiten school opwachten, slaan of schoppen
- Op weg naar huis achterna rijden of naar het huis van de het slachtoffer gaan
- Bezittingen afpakken of stukmaken
- Schelden of schreeuwen

Minder directe signalen kunnen zijn:

- Vaak alleen staan in de pauze of bij de pleinwacht gaan staan
- Vaak alleen met jongere kinderen spelen
- Niet naar buiten willen op school
- Niet meer naar school willen of aangeven zich ziek te voelen
- Niet (meer) worden uitgenodigd door andere kinderen.
- Andere kinderen reageren negatief op een fout of een idee van het betreffende kind

Grensoverschrijdend gedrag

Hieronder verstaan we: buitenproportioneel kwetsend en respectloos gedrag naar volwassenen en/of medeleerlingen, het negeren van volwassenen, het niet willen luisteren na diverse waarschuwingen, het moedwillig verpesten van de sfeer in de klas, het negeren van in school geldende waarden en daaruit voortvloeiende normen en soortgelijk gedrag. Denk ook aan verbaal geweld, vloeken of schelden, (verbaal of fysiek bedreigen), handtastelijkheden, seksuele uitingen of handelingen of discriminatie op huidskleur, ras, religie of afkomst.

Hoe gaan we om met een pestsituatie?

We zien pesten als een probleem van alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders/verzorgers.

Preventie

Tijdens de lessen wordt systematisch aandacht besteed aan sociaal-emotionele competenties van leerlingen. Op basis van duidelijke omgangsvormen en aandacht voor normen en waarden in de samenleving en respect voor jezelf en anderen, krijgen leerlingen in iedere groep stap-voor-stap alle kennis, vaardigheden en de 'juiste' houding aangeleerd. Het voorbeeld dat leerkrachten op school geven (en de ouders thuis) vinden we hierbij van groot belang.

Stellingname

Leerkrachten maken leerlingen duidelijk dat pesten ontoelaatbaar is. Tijdens de bovengenoemde lessen wordt dit duidelijk gecommuniceerd. Mogelijke slachtoffers weten dat de leerkracht aan hun kant staat. En pesters kunnen weten dat er op ze gelet wordt.

Signalering

Voor zowel de schoolleiding als de leerkracht geldt dat zij gespitst zijn op signalen die de kant van pesten opgaan. Wanneer een leerkracht een signaal opvangt, is het uitgangspunt dat de leerlingen er eerst samen moeten uitkomen.

Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt, heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de leerkracht voor te leggen. Het is knap als hij of zij dat doet.

Hierbij is het belangrijk om duidelijk te vermelden dat leerlingen ook een belangrijke rol hebben in het signaleren van pestsituaties. Als je een leerkracht inschakelt als je pesten signaleert, klik je niet. Ook een medeleerling heeft ook de verantwoordelijkheid om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer op school.

Is er dan verschil tussen klikken en klagen? Ja zeker! Bij klikken wil je dat de ander straf krijgt, bij het melden van pestgedrag hoop je dat het ongewenste gedrag ophoudt.

In de groep

De leerkracht gaat met de groep praten of pesten als lesthema bespreken. Ook kan de leerkracht oefeningen met de groep doen om bepaalde situaties beter inzichtelijk te maken. Hierbij wordt geprobeerd om samen met de kinderen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken.

Bij herhaling: de vijfsporenaanpak

Bij herhaling van pesterijen tussen dezelfde leerlingen worden ouders op de hoogte gesteld en volgen maatregelen. Deze zijn afhankelijk van de situatie van dat moment.

Door deze aanpak te volgen ontstaat er een samenwerking tussen leerkracht, pester, gepeste, overige klasgenoten en ouders:

- Hulp aan het gepeste kind: Medeleven tonen, luisteren en vragen: hoe en door wie er wordt gepest. Nagaan hoe de leerling zelf reageert en wat de leerling doet voor, tijdens en na het pesten. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren dan huilen of heel boos worden, omdat dit precies de reactie is die een pester wil uitlokken. Zoeken en oefenen van een andere reactie en nagaan welke andere oplossingen het kind wil. Het gepeste kind in laten zien waarom de ander pest. Complimenteren en belonen als het kind zich anders/beter opstelt.
- Hulp aan de pester: In gesprek(ken) achterhalen wat de reden is van het pestgedrag (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen etc.) en laten inzien wat het effect is van het pesten voor het gepeste kind. De pester laten inzien welke sterke/leuke kanten de gepeste heeft. De pester leren om zich te beheersen of ander gedrag/houding aanreiken. Eventueel hulp inschakelen in overleg met de ouders. Uiteindelijk de pester excuses aan laten bieden.
- Hulp aan de zwijgende middengroep: Deze groep mobiliseren en het stimuleren van een positieve sfeer in de groep.
- Hulp aan de leerkracht: De hulp bestaat uit het beschikbaar stellen en bespreken van achtergrondinformatie over het verschijnsel pesten, het signaleren van pesten en over een concrete aanpak.
- Hulp aan de ouders: Praten met de ouders van het gepeste kind en de ouders van de pester(s). Het betrekken van ouders bij de aanpak van pestgedrag door het geven van adviezen, voorlichting en achtergrondinformatie.

Aanhoudend pestgedrag

De leerkracht en/of schoolleiding biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen.

- Als de ondersteuning (ook) vraagt om een individuele aanpak bovenop de reguliere groepsaanpak, worden ouders en leerling samen uitgenodigd voor een gesprek. Daarin worden de zorgen gedeeld, geluisterd naar de reactie van ouders en de vervolgstappen vanuit school doorgenomen. Er wordt een periode afgesproken waarin de leerkracht (en/of IB-er) gaat observeren.
- Ouders en leerling worden samen uitgenodigd voor het bespreken van de observatie en het samen bedenken van een aanpak om de situatie te veranderen.

Afhankelijk van hoelang de leerling door blijft gaan met zijn/haar gedrag en geen verbetering toont, zal dit bepaalde consequenties inhouden voor de desbetreffende leerling. In het leerling-dossier van gepeste en pester worden aantekeningen gemaakt. Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld, zoals Maatschappelijk werk, Jeugdzorg, projectleider Stichting omgaan met pesten. In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden.

Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of niet het gewenste resultaat oplevert kan de vertrouwenspersoon worden geraadpleegd. De naam en contactgegevens van de vertrouwenspersoon zijn te vinden in de schoolgids.

Nazorg en evaluatie

Het is van belang dat de leerkracht de leerling goed blijft volgen en mogelijk een herhaling probeert te voorkomen. Met enige regelmaat een gesprekje voeren met zowel de gepeste leerling als de pester is belangrijk. Beiden kunnen behoefte hebben aan aandacht met betrekking op het welzijn en welbevinden op school.

Wanneer er sprake is van verregaand (cyber)pestgedrag bespreekt het team dit tijdens hun reguliere overleg. Hierdoor houden leerkrachten met elkaar oog op pestgedrag en regelmatig bepaalde thema's preventief onder de aandacht brengen.

Aanvullende aanpak in geval van cyberpesten

Op school is preventief aandacht voor internetgebruik en het daaruit voorkomende cyberpesten. Tijdens de lessen mediawijsheid (met name in de bovenbouw) maakt de leerkracht de voordelen en de risico's van het gebruik van internet bespreekbaar in de groep. Ook wordt het onderwerp cyberpesten als thema van een van de sociale vaardigheidslessen ingezet in de bovenbouwgroepen.

Leerlingen maken geen ongevraagd gebruik van internet op onze school. De leerkracht geeft vooraf toestemming en is op de hoogte als zij gebruik maken van een device dat online kan gaan. Op school werken alle leerkrachten en leerlingen conform het Beleid & Gedragscode Jong Leren ten aanzien van het gebruik van Internet, Sociale Media en BYOD (u kunt dit lezen op www.jl.nu/ouders).

Cyberpesten is vergelijkbaar met fysiek pesten, behalve dat vaak het een stuk minder zichtbaar is. Alle signalen over cyberpesten nemen onze leerkrachten serieus. Ook in geval van cyberpesten worden de bovengenoemde stappen gevolgd.

We noemen een aantal aanvullingen op deze aanpak:

Afzonderlijk gesprek met de gepeste leerling

Tijdens het gesprek met de leerling is het van belang dat de leerkracht de de leerling en de klacht serieus neemt en zich probeert in te leven in de leerling. De leerkracht maakt geen verwijten en zorgt dat de leerling zich veilig voelt.

De leerkracht vraagt de leerling om de pester te blokkeren of te verwijderen en om gesprekken of beeldmateriaal uit te printen of te tonen, zodat er bewijsmateriaal voorhanden is.

Wanneer de dader lastig op te sporen is

Soms is het erg lastig een pester op te sporen. Wanneer dit niet bekend is zal geprobeerd moeten worden de dader op te sporen. Een manier zou kunnen zijn dat de

belastende informatie en gegevens worden bewaard en vervolgens worden uitgeprint. Ook in gesprekken met leerlingen kunnen aanwijzingen naar voren komen over de dader. Hiernaast is de stijl van het bericht met de eventuele taalfouten een aanwijzing richting de dader. In overleg met de ICT-er van school wordt onderzocht of te achterhalen valt of er een dader aan te wijzen valt.

Gesprek met de dader(s)

De leerkracht gaat een gesprek aan met de dader. Hierbij is het van belang dat de leerkracht voldoende doorvraagt en goed luistert naar het verhaal van de dader(s) en dit serieus neemt. De leerkracht wijst op mogelijke gevolgen voor de gepeste leerling en maakt bij de dader(s) duidelijk dat deze zich mogelijk schuldig maakt of maken aan een ernstig feit en dat dit in sommige gevallen zelfs strafbaar is.

Adviezen voor ouders

Ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie open en blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt probeert u dan contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Door een positieve stimulering kan het zelfrespect toenemen of terugkeren.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport of aansluiting bij een clubje

Ouders van de pester:

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek, elk kind loopt kans een pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaken te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het de anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport of het aansluiten bij een clubje.
- Corrigeer ongewenst gedrag en complimenteer positief gedrag.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Neem geen stelling in tegen de pester of zijn/haar, maar tegen de pestsituatie.
- Stimuleer uw kind om op een juiste manier met anderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en complimenteer positief gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

Maatregelen bij herhaling ongewenst of grensoverschrijdend gedrag

Wanneer grensoverschrijdend gedrag bij herhaling plaatsvindt treedt het protocol schorsing en verwijdering in werking.

Nadere informatie

Pesten

We kunnen niet compleet zijn als we het hebben over het verschaffen van informatie over pesten. Mocht u meer informatie willen inwinnen kunnen we u verwijzen naar de volgende websites:

- www.pestweb.nl
- www.pestten.net (hulp aan slachtoffers)
- www.stichtingveiligonderwijs.nl
- www.stopdigitaalpesten.nl

Grensoverschrijdend gedrag

Wanneer er sprake is van specifiek grensoverschrijdend gedrag of uit de hand gelopen pestgedrag, kan het zijn dat er andere afspraken of handelwijzen worden gehanteerd. Hierbij verwijzen wij naar onze protocollen:

- Hoe te handelen bij vandalisme,
- Diefstal, drank, drugs, roken, vuurwerk en wapenbezit,
- Schorsing en verwijdering.